

Ба 4983

ПЯТРУСЬ
БРОУКА

ГАДЫ

1466-р.
ЯК

ШТОРМ

Ба 4983

323

БДВ

Б 88

14297

ЗЪВЯРНЕЦЕ КНІГУ НЕ ПАЗЬНЕЙ
ПАКАЗАНАГА ТУТ ТЭРМІНУ

1

Ба4983

ПЯТРУСЬ БРОўКА

В.п. адрас
1994 г.

1983 г.

ГАДЫ ЯК ШТОРМ

ВЕРШЫ

1466 рр

14997

323

БЕЛАРУСКАЕ ДЗЯРЖАўНАЕ ВЫДАВЕЦТВА
МЕНСК — 1930

ЗЬМЕСТ.

	Стар.
Варштат-кліча	
Гады як шторм	5
Наперад!	11
Сёньня слова бяру	16
Атака	22
Межы бунтуюць	
Їдзе вясна	27
Палі завуць	32
На новыя мы сталі-рубяжы	35
<u>Дарагое</u>	39
Слова пра бойкі	
Песьня пра портфэль	45
Даўнейшае	49
Парадны марш	52
Маладосьць	
Наперад маладых	57
Чырвонай Зьмесе	59
Комсамольцам	61
Таварышу	64
На вучобу	67

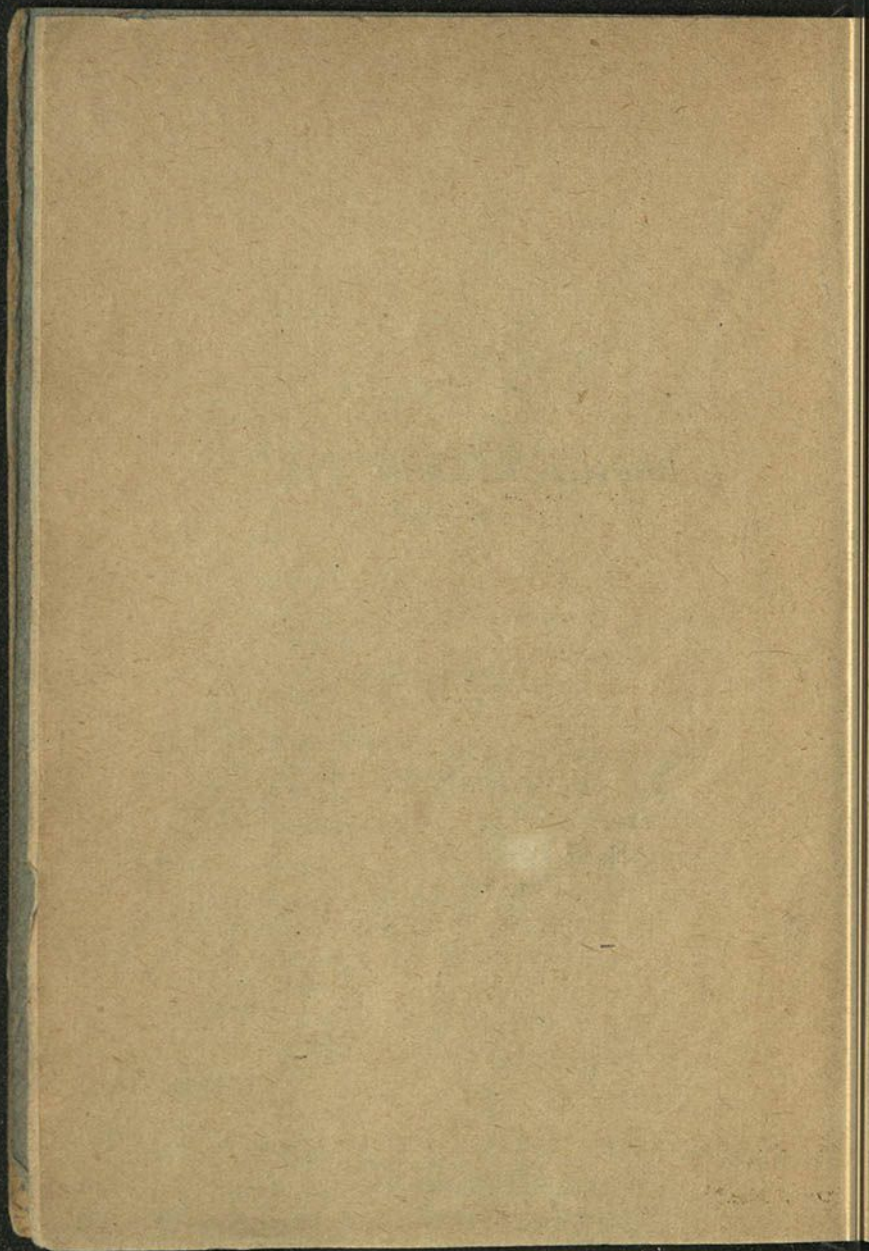
25.04.2009

Заказ № 1304 2.000 экз. (2¹/₈ арк.). Галоўлітбел № 3427.

Друкарня імя Сталіна.

ВАРШТАТ КЛІЧА

ГАДЫ ЯК ШТОРМ...

Кліча гудок стогалосы...
тысячы ног на панэлі,
Што гэта?
    можа здалося?—
вогнішча літараў:
ЛЕНІН...
Палотны па Ленінскай
вецер муштруе,
сэрца забілася ў тысячы зор.
Холад...
мароз...
сьнегавыя завеі,
самае цяжкае:
ЛЕНІН памёр...
Недзе аўто
на завулках галосіць.
На тварах рабочых
трывогу страў.
Што гэта?
Можа сягоньня здалося—
над сьцягам ЦК
вее чорны крэп.

Усюды... усюды...
смутак і сьлёзы,
стаў мільёнаў надзейны мотор.
Хвіліна... Ня помню,
лютуюць марозы,
а сэрца калоціцца
ў тысячы зор.

Дзе ты,
хто вёў у Кастрычнік галодных?
Голас аднекуль:

— Яго ўжо няма—

І правяды заігралі жалобны,
поўны глыбокага смутку, марш.

На сьценах афішы:
„Вялікая страта“,
жорсткі ад літараў
чорны агонь...

Лепш разлучыцца
і з бацькам, і з братам,
толькі каб бачыць
жывым АДНАГО.

Ён гэта клікаў —
на барыкады,
гэта ён зваў,
паміраць і гарэць.

Сваёю крывёй
даў імя Петраграду,
не перамог толькі
лютую сьмерць.

Строї... за строем
шарэнгі рабочых,
гулка ступаюць на менскі брук.
Нейкая цвѣрдасьць
ў нашчураных вочах,
сіла, рашучасьць у мускулах рук.
Ідуць і ідуць...
плякаты, плякаты...
Сьцягі жалобныя:—
ЛЕНІН памёр.
Мільёнамі шыб засьлязіліся хаты,
а сэрца калоціцца ў тысячы зор.
І раптам з трыбуны
па натаўпу словы:
Ня стала настаўніка-бальшавіка.
Ціха! Спакойна!
Раўнуйся, колёны!..
Партыя Леніна ёсьць
і ЦК.

*
**

Гады, як шторм,
пранесьліся па моры
Ўчора тут былі,
сягоньня ужо там.
Час да комуны ймчыць
кур'ерска-скорым,
Далёка кінута
адпраўная вярста.
А на паўстанках дзён,
на станцыях жывога

Растуць гіганты—
волаты зямлі.
Імчыць цягнік
надзейнаю дарогай,
Ў дымлівых фабрыках,
ў садох мае палі.
Імчыць цягнік,
хоць тысячы праталін
дарогу рвуць.
Ня спынімся мы тут.
Бо знае машыніст—
таварыш Сталін—
што верны Леніным
паказаны маршрут.
Хто на дарозе стаў?
Дык ведай—сьцеражыся!..
У качагарцы многа
палкага агню,
бо з нас ніхто
ні плакаў, ні маліўся,
калі цягнік
нястрымана крануў.
Што сьлёзы аднаго,
што родпач і надломы?
У буры песень,
веры і надзей.
Мы вышлі ўсе:
вінтоўкаю і ломам
пабудаваць жыцьцё
і даглядзець.

Учора тут былі,
сягоньня ужо там.
І дні па-новаму
у колеры ўвабраны;
Другія думы
мне куде варштат
ў бяскрайным дыме
нашых вяліканаў.
З граніту нашы дні
штурмуе палка крoў.
Мы стальлю высечам
на камені законы.
Атругу прoдкаў
арміі званоў
Прапусьцім мы
праз каленыя домны.
Учора тут былі,
сягоньня ужо там.
У бляску зор
гуляе белы сьнежань;
І трактар, быццам
нейкі камандарм,
сabraў палкі сталёвыя
на межы.
А на гумне гаворыць малатарня
за тысячы цапоў,
за рой мазольных рук.
Ой, скоро ўжо пад музыку
комбайнаў

прыдзе вясна на поле
ў Беларуб.в.
Гудуць бары...
змагаюцца палі...
Ад варштатаў,
ад звонкіх пасаў
Учора
з гораду дымлівага пашлі
пяцьсот рабочых
у колгасы.
Па багне спадчыны,
пад ветраня шаты,
прайшлі мы ўсе,
ня зьвесілі галоў.
У комбінат
расьце за комбінатам
у акіяне жыта
і садоў.
Гадзі, як шторм,
пранесьліся па моры.
Учора тут былі,
сягоньня ужо там.
Час да комуны ймчыць
кур'ерска-скорым,
Далёка кінута
адпраўная вярста.

г. Менск, 1930 г.

НАПЕРАДІ

Хай ноч.

Хай дзень:—

Няма сьвятлей

калі ў маршах

звонкіх вуліц

настрой мой творчы

верх плыве

высокіх гор

зямное кулі.

Я знаю:

будучыня йдзе

стаўляючы

рашучы кон.

Электрыкай

падкуты дзень

прастукаў горда

ля вакон.

І устрывожаны

суздром

струной напятай

нэрв зьвініць;—

што на цымбалах
правадоў
я слодыч музыкі
адпіў.

Хай часта
на дарозе камень.
Да рытмаў
не вярнуся
продкаў.

Ў маёй краіне
праз дынаму
твой пульс
я чую,
пяцігодка.

Хай ноч.
Хай дзень.
Няма сьвятлей,
калі

акрэсьленая мэта:—
Табе
маршруты мы даем,
узбунтаваная плянэта.

Званчэй!
Званчэй!
Мая ты песня.
Мне як ня радавацца
тут:—

загнаў
тугу балот палескіх
у дамавіну
Асінбуд.

Ў чарзе
за сьмерцю перапетай
стаіць —
панурая мяжа.

І я поэт:—
хаўтуры гэты
сваёю песьняй
набліжаў.

Варштан
гудзі на поўны ход!
Нага з нагою,
з чалавекам!
Усе на фронт!
Усе на фронт!
дзе зьверам стала
небясьпека.

Фабрычны дым
пастой!
ГЛЯДЗЕЦЕ:
— мільёны сіл
лятуць на вецер
энэргіі нескарыстанай.

— настрой
шаблоншчыкам поэтам і
— гар
на грудзі для акраін.

Калі гарыць
камун маяк,
ў палон узяты
хвалі неба—
даволі
дым нам апяваць,
як скарыстаць
падумаць трэба.

Я знаю:
будучыня йдзе
стаўляючы
рашучы кон.
Электрыкай
падкуты дзень
прастукаў горда
ля вакон.

Наш плян—
сусьвет.
Нам зоры—
вочы.
Мы працаю
усё пакорым!

Няхай і верш
чорнарабочы
Ідзе ударнікам
да горнаў.

Душу настрой
на сотні гам,
акорды каб
плылі дарогай.

Няхай
бэтоннымі нагамі
ступае
гордая эпоха.

г. Менск,
Кастрычнік, 1930.

СЁНЬНЯ СЛОВА БЯРУ

(Пра Ўсебеларускую Выстаўку)

Таварышы!

Сёньня слова бяру,
выказаць шчыра і проста:

— прышла

на вялікі парад Беларусь
з гадамі падпольля

і росту.

На сходку сабрацца

— варштат і сноп

Клікалі год сякеры.

Куплены

вельмі высокай цаной.

Кожны наш крок

уперад.

Пераступаю ўрачыста

парог;

— стаяць павільёнаў строі,

і сьцены гараць

у агні перамог

і ў баявым настроі.

Ды хіба мы самі

ніц ляглі?

— Нас маладзіць
ня трэба!
Морам бушуе
ў грудзёх разьліў;
вочы—

як сіняе неба,

І думы пльвуць,
бы у моры чаўны,
Іх сэрцу майму ня зьмерыць;

Ў неразгаданыя
дні і сны

мне адчыняюцца

дзверы

Паліцы абдалі

крыкам кніг,

а я прыкаваны

машынай,

— бачу як б'ецца

у творчым агні

сэрца

маёй краіны.

На месцы ня хочацца

мне стаяць,

вочы бясконца

водзяць.

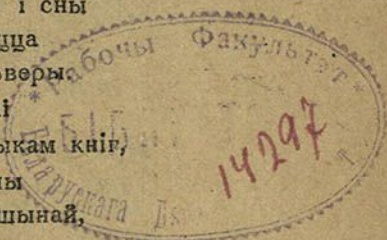
Здаецца ізноўку

даўжэзны шлях

Гісторыі ўсёй

праходжу.

1953 г. 544983

Гляджу:
    ў Беларусі
        многа карт,
Межы мяняліся
        многа...
Га?!.
Адкуль гэта
        выплыў твар
Квартальнага гарадавога.
Расчаравана глядзіць
        па слупах,
быццам
    і ён што трызьніць;
— выкаціў вочы
        паўны служак
веры, цара і айчызны.
Такая вітрына
    — у сэрца нож.
Досыць пакуты
        людзям!
Я пакідаю
        гэта вакно
з агідай і помстай
        у грудзях.
Наперад!
    Наперад, як можна заняць,
наперад!
на поўныя крыльлі...
Скарэй на бар'еры,
        дзе грае вясна
савецкае індустрыі.

Наперад,
дзе ярка гараць агні,
На баявыя дарогі!
Дзе кроў не шкадуюць
за сьветлыя дні
найлепшыя людзі
эпохі.

Я роты варштатаў
радком вітаю,

За імі заводы
ў мільёны рук.

Гэта ня выстаўка,
гэта жывая
гэта комуна
—мая Беларусь!

Слава табе
і чыгун, і медзь!

Сэрца
ў стройных гамах.

Я навучыўся гутарку мець—
з кожнаю дыяграмай.

Адна мне гаворыць
на поўны рот:

— Слухай!
скажу ахвотна,
Быў ў Менскай губэрні
адзін завод,
ў БССР-жа
—сотні.

— Глянь-жа на справы
былых вякоў,

старое
горкім стане:

— Штат монополек,
больш, чым школ,
поўна краіна
п'яніц.

Савецкай краіне
вялікай быць,
шагутнаю
і багатай.

— Растуць вынаходцы,
як грыбы,
пераглядзі
экспонаты.

Другая
крычыць мне:
— слова прашу!

Вітаньне вялікаму часу.

— Мачыху мы
спалілі саху

агнямі —
сваіх колгасаў.

Я веру, —
комунаю будуць палі.

Праходжу
зноў першыя
дзверы... —

На пляцы ў натоўпе
стаіць Ільліч
з поглядам цвёрдым
уперад.

Менск,
жнівень 1930 г.

АТАКА

Країна не багата:

— прагульшчыкаў трымаць,
Што кінулі варштаты
— сіротамі стаяць.

Завод ізноў трывожна
Над горадам загуў...
Таварышы, ня позна!
— атакай на прагул!

Мы тэмпамі высокімі
Штурмуем дні свае.

Яшчэ гудок далёка,
А цэх ўжо анямеў:—

Завод ізноў трывожны:
— Яшчэ далёка 100.
Таварышы, ня позна!
Атакай на прастой!

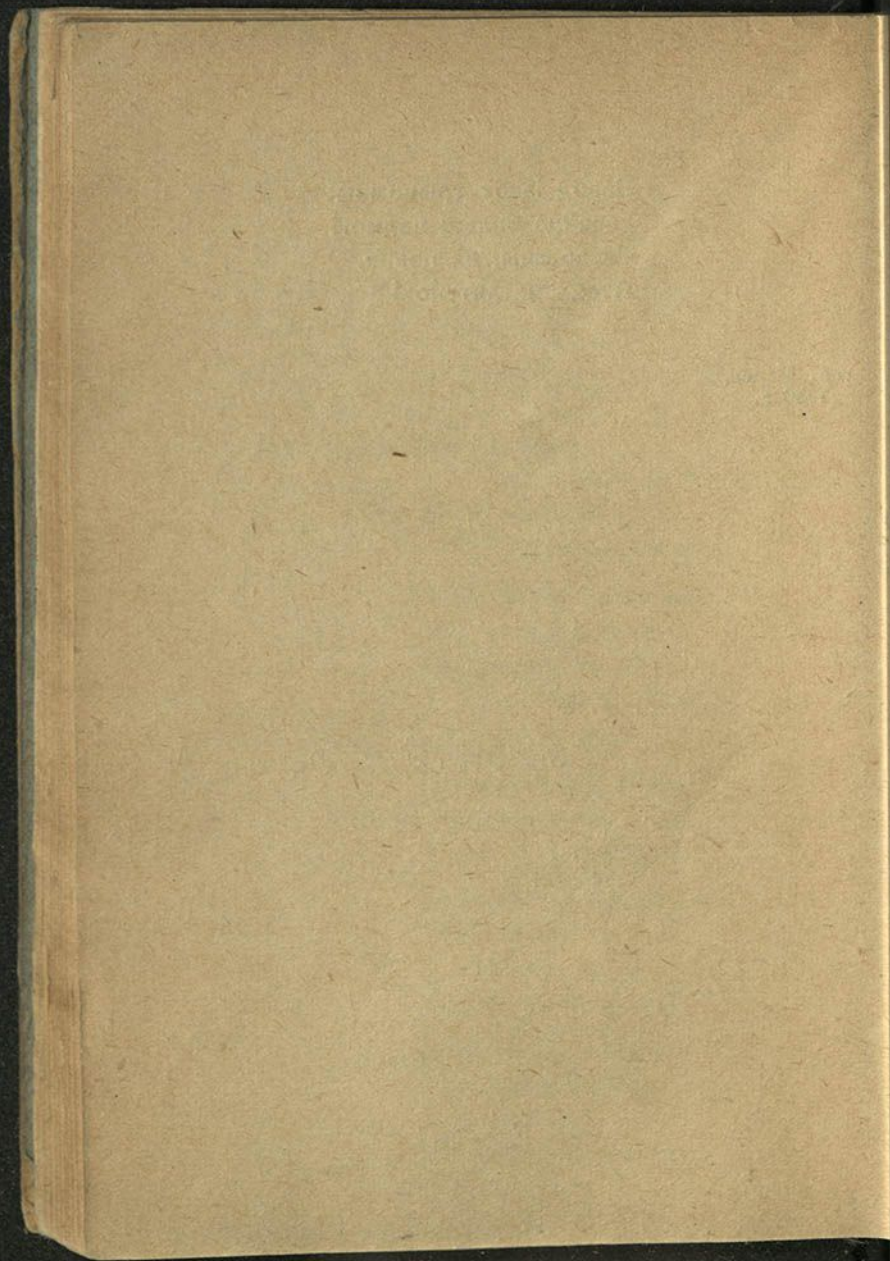
Мацней гартуйце зьвеньні
ударніцкіх брыгад.

З рукамі у кішэні
комуну не спаткаць.

Завод ізноў трывожны:—
давайце больш падмог!
Таварышы, ня позна,
Агонь па лятунох!

гор. Менск,
1930 г.

МЕЖЫ БУНТУЮЦЬ

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

ІДЗЕ ВЯСНА...

У скрутку гадоў—
і пажары, і буры,
Як мора глыбокае —
песні і штурмы.
Ад сьнегу тайгі,
і да поўдню, да скалаў
грымела
навала,
навала,
навала.

Ў лясох непраходных
і сьпечаных стэпах
здавалася сонца
заслонена крэпам.
На поўдзень,
на захад
атрады скакалі...
Шукалі ратунку,
шукалі,
шукалі.

І ў тлуме змаганья,
ў апошнія конь

Вясна прыляцела
будзёнаўскай коннай.
І сінбела вочы,
хоць неба ты выкінь.
Праменьні скакалі
на шаблі,
на пікі,
За лес, за адхоны,
за ноч,
за парог
мы сонца вазілі
з сабой ў кабурах.
І ў бурах атакі,
пад кулямі-градам,
на шлеме гарэлі
і зорка і радасьць.
Атрад за атрадам,
за строямі строі
Крычэлі фанфары:
Да зброі!
Да зброі!
І нікнулі сёлы
нібы пілігрымы,
нясьліся мы ветрам
на поўдзень,
да Крыму.
Нясьліся на захад,
на поўнач,
на ўсход!..

. . . . .

дваццаты ў гісторыі
памятны год.
Дзе скалы ля мора,
дзе лісьця чынары
купалася сонца
ў крывавых пажарах.
І звалі фанфары:
сьмялей
і сьмялей.
Вясна санітаркай
скакала ў сядле.

* * *

За годам
— год
За годам
— год.
Старому ўжо труна.
Ідзі ў апошні пераход,
савецкая вясна.
Прыдзі вясна,
прыдзі пасоб,
цябе не раскахаў!..
—дзікунцам казачных часоў
здаецца нам саха.
Пайшоў бабыль,
кудлаты дзед,
пакункі дум панёс.

Тапіць саху стары вядзе
і разам торбу сьлэз.

Я знаю, скоро праімчыць
паводкаю рака.
Прымай савецкая вясна,
загады ад ЦК.
Ты узгадуй
для нас палі
на добры умалот.
Ня маеш права
сонца ліць
на зёлкі і асот.

Табе загад —
каб сьвет пагас,
дзе вораг мосьціць гаць.
Сама
ты ведаеш, што час
ударніцаю стаць.

Устань,
ды золакам касі,
ды высушы аблонь!
Ты красак
потым нам дасі.
Дай:
хлеба
і сьвятло!..

Такі сягоньня
наш закон,
старому ўжо—труна.
Сустрэньце-ж
маршамі гудкоў,—
Ідзе:
ВЯСНА!

Сакавік, 1930 г.

ПАЛІ ЗАВУЦЬ

Гады ізноў завуць гарэць...
Ты помніш: ў полымі аблог
Каля варот хадзіла сьмерць
На высачэзных кастылёх.

Тады нямеў фабрычны двор
І вецер кідаўся на тракт...
Мы прамянялі на сядло
І свой рубільнік, і варштат.

На скрыжаваньнях барыкад
Наш твар ад пораху сінеў.
Мая прабітая рука,
Як сымбаль бойкі у мяне.

Ты помніш говары страмён?
Праз горы, рэкі і равы
Мы сьмерць вазілі і праклён
У нашых шаблях баявых.

І мы свой скончылі паход,
Адгаварыў апошні штурм...

Тады прынесьлі на завод
Мы свае рукі і душу.

* * *

А я цяпер інакшым спэцам
Спаткаў нахмураны вакзал.
Мне даў райком другое сэрца,
Другія думы і запал.

А на дварэ вясны запеў
Зіму дашчэнту пакрышыў..
Я праз вакно майго купэ
Гарэў ля топак і машын.

На пожны селі журавы,
Вагон дарожны мёў пясок..
І я з пасёлкам веснавым
Прачнуўся на гудок.

Мне зноў жадалася у цэх,
Узьяць знаёмы ватэрпас.
Аднак ляжала у руцэ
— Пуцёўка у колгас.

А з ёю столькі дум ішло,
Ну проста, вырашыць ня мог.
І тут радзіму я знайшоў
У параскіданых палёх.

Цягнік імчаўся па начох...
Мне трэба станцыя адна!
Я прабаваў сваім плячом
Вагоны падагнаць.

І мне, здавалася, крычаў
Вясновы наш колгас:
— Адсюль вагоны паімчаць
На поўнач, на Донбас!

І не радкамі, баразной
Напісаны іх плян.
Дык гэта, вось, паўстанак мой,
Савецкая зямля!

Ды звалі ўперад купы хат
За прадзівам галін,
І я пакляўся пакахаць
Як свой завод—палі.

Менск, 1930 г.

НА НОВЫЯ МЫ СТАЛІ РУБЯЖЫ

Вечары рубінныя
— аўсяная замець...
Сустракай, радзімая,
мёдам, пірагамі.

Белаю сарочкаю
надары ты сына,
бо пайшла упрочкі
мачыха-мякіна.

І каўнер узорамі
расфарбуй жа наскімі.
Ды ня так, як ўчора мне,
васількамі краскамі.

Ты яе, кужэльную,
вышпігуй калосьсямі,
што бадзяньне беднае
выжыць давялося нам.

І па тым патрачаным
сёньня не маліся...
— Пахваліся працаю,
цяжкай пахваліся.

О, сын,
мой сын, далёкі і каханы!
Ці плакаць мне,
ці плакаць і тужыць?!
Залечаны пакінутыя раны,
— на новыя мы сталі рубяжы.

Другое тут,
Інакшае зусім,
і дні ясьнейшыя на зараве пылаюць..
Старая кажа мне,
а валасы, як дым,
І на вачох усьмешка дагарае.

Дрыжэў наш сход,
як тэй асіны ліст:
шапталі там, сьмяяліся і кпілі..
А толькі большасьцю
мы новае знайшлі,
і вось на тым, канечне, парашылі.

О, маці любая,
пакутніца мая!
Ці гэта ты,
ці ты гэта сягонья?
Прысадамі, як промені маяк,
лістамі жоўтымі рабіна роніць.

Я слухаю.

І радасна мне так,
а сэрца-звон
нястрымана калоціць,
а на гумне ў такі разгонны такт
снапы дымлівыя малоцяць.

І вось цяпер
ты бачыш, як у нас
другія дні і гутаркі другія.
Вялікі мы наладзілі колгас —
ўзаралі межы, трактар мы купілі.

Я прытуліўся,
змоўчыў і глядзеў...
Ці гэта так
— дадумаліся самі?
А на гары узрушаны вятрак
махаў размашыста крыламі.

... Сказалі —
млын збудуем паравы,—
партыйны сход учора з комсамолам.
Плылі у вырай
статкам журавы
над новаю колгасаўскаю школай.

І я ня знаў,
ўстрывожаны да сьлёз,
што мне сказаць,
бо губы анямелі...

Пад гоман восенскі
пабеленых бяроз
далёка вочы прагнасьцю глядзелі.

О, так!
Другое тут,
інакшае зусім,
і дні ясьнейшыя на зараве пылаюць..
Старая кажа мне,
а валасы, як дым,
і на вачох усьмешка дагарае..

ДАРАГОЕ

Бяжыць няскончаная гаць
з вазамі жыта залатымі.
Ах, добра як, што не спазнаць
цябе, карміцелька-радзіма.

І слоў ліецца гарачынь,
ліецца ў песьні-падарункі,
што вышаў жнівень падлічыць
снапамі нашыя рахункі.

Гляджу і межы ўжо радзей.
Дні йдуць—шырокай паласою.
А восень-ключніца ідзе
такою ціхаю хадою.

Вось тья купы, дзе былнѣг,
(там не адзін здароў'е кінуў).
Калісьці ў сто капалі сох,
цяпер адна ўсяго машына.

Зусім другія краявіды,
прыгледзься толькі і паслухай:
ў народме служаць паніхіду—
хаваюць межы і сівуху.

І ты прышла у гэты час
паведаць мне, усё паведаць,
як вы будуеце колгас,
закінуўшы сыстэму дзеда.

Як у вас будуецца жыццё
зусім па новых пуцявінах...
Трымціць ля возера трысьцё,
нібы каралі у дзяўчыны.

Мы ўсе па новаму пьем.
Ня енчым ў стоме пад гітару.
І ясьлі вашы на сяле
гадуюць сотні комунараў.

Мы ўсе далёкага тварцы,
у грудзях—радасьць, вочах—сьмех.
Дружнай смелаю касцы
пакосяць пожны па расе.

Ды толькі вось: адна бяда,
мы, бязумоўна, яе скончым.
Яшчэ высока лебыда
расьце ля нашага ваконца.

І вось цяперака раскол—
— ваююць межы, што і болей.
Са ўсіх кавалкаў-паяскоў
расьце нябачанае поле.

І вербы сьвежасьць берагуць
галовы зьвесіўшы дугою.
Тут хутка коні прабягуць,
іх „Сельгасмаш“ ужо будзе.

Ні ім ні сена, ні аўса,
ім толькі газы дай напіцца...
Ты можа чула, там у нас
такія ходзяць па сталіцы.

Ага, пастой-жа, пачакай!..
У нас ў дванаццаты Кастрычнік
па доўгіх вуліцах трамвай
памчаўся токам электрычным.

У полі ціхім туманы
паілі пожны сырадоём...
Плылі нязьведаныя сны
крынічнай, сьветлаю вадою.

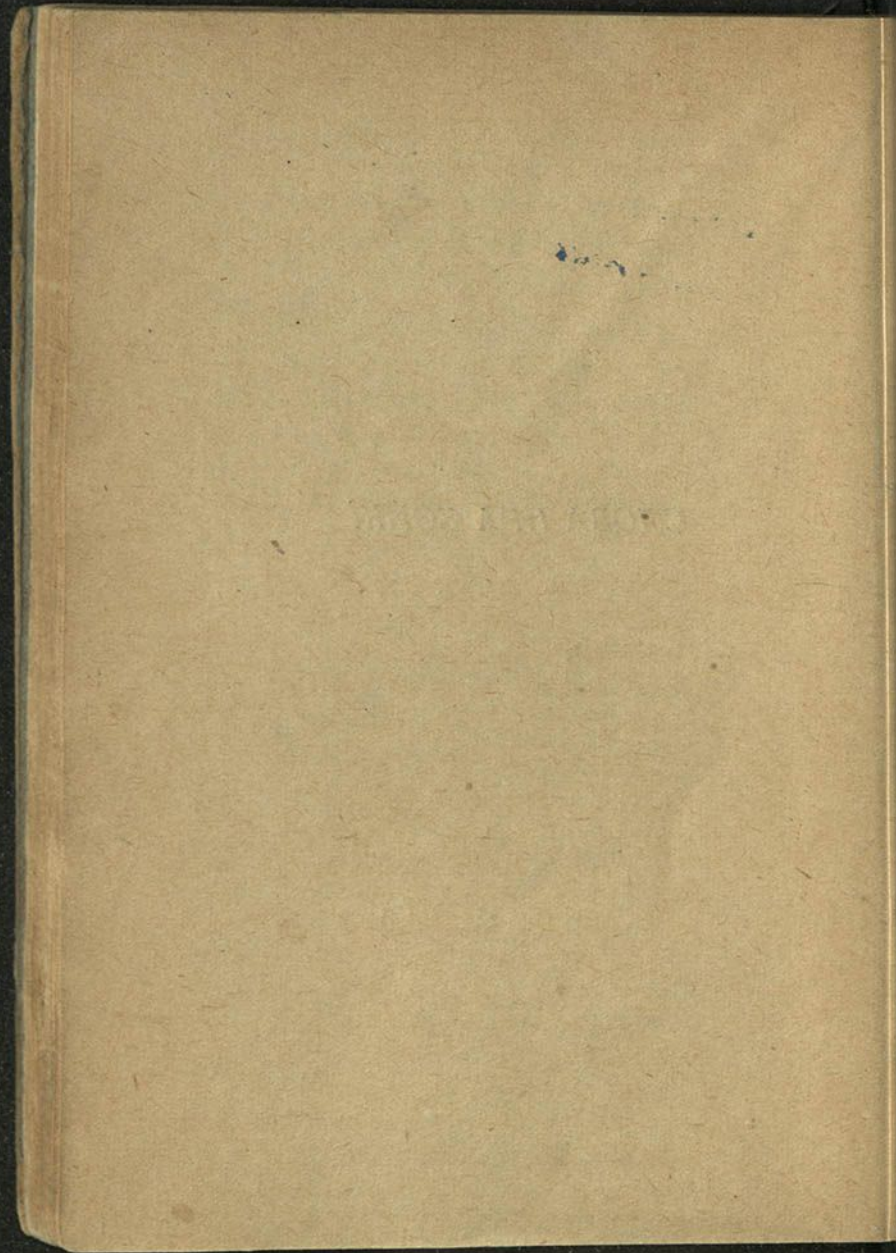
І мне хацелася сказаць
што-небудзь новае такое:
і вострае, нібы кася,
прыгожае, як залатое.

Уславіць кожнага хто йдзе
ў паход няскончаны—далёкі...
І першы проблёск кінуў дзень
туды да возера ў асокі.

І вась цяперака раскол—
— ваююць межы, што і болей.
Са ўсіх кавалкаў паяскоў
расьце нябачанае поле.

Менск, 1929 г.

СЛОВА ПРА БОЙКІ

Успамінае пагароднае камісара
над партфэля.

ПЕСЬНЯ ПРА ПОРТФЭЛЬ

Я не магу ў аднэй строфе
ушанаваць партфэль мой стары...
Прайшоў віхуры мой партфэль,
ўспаміні стального камісара.

Калі гляджу на твой замок,
які згубіў сваю бліскучасьць,
пераплываюць перад мной
гады над вогненаю кручай:

. . . . .

... Два дні скакалі наўздагон.
Храпелі стомленыя коні...
А вораг кідаў нам праклён
агнём на кожным перагоне.

Ці, хіба, хто спыніць нас мог?
Мы помстай сыпалі на здзекі.
— За маці ў сінях пісягох.
за бацьку—раньняга калеку.
Вілейка.

Золак.

Трэці дзень.

Усход гарматамі заплакаў...

Сьцяною шабель і грудзей
мы стрэлі ворага атакай.
І вось у полымі крыві,
зацяўшы маузэр рукой,
пагоны бліснулі ў страі...

. . . . .
І ветрам мчаўся ваянком.
Падковы пенілі траву.
Пад званы шабельных удараў
згубіў палкоўнік галаву
ад вострай шаблі камісара.

Уланы клаліся старчма,
масьцілі мёртвую дарогу...
... Пад вечар сонца біла марш,
фанфары гралі перамогу.

Тады з колекцыі трофэй
ён выняў мне цябе такога.
Ты сябра мой, стары портфэль,
дарунак сябры баявога.

* * *

Вуліца.

Грае вясна
на замураных шчокак...
Па дахах бляшаных
разьбеглася вока.

Шныпараць людзі,
шалеюць трамваі,
портфель каля боку
лагодна трымаю.
Таксі па Савецкай
імчыць і скуголіць,
Ў каморках пажоўклых
нарысы будоўлі.
Там пляны, падлікі,
монтажы, проекты—
— дакуманты нашага новага
сьвету.

Праходжу у думках
квартал за кварталам.
Вясна на панэлі даклад
напісала.

Іду.

Як асілкі,
стаяць рыштаваньні,
тут скоры пасёлак
фабрычны устане.
Прамчацца па рэйках
электра-вагоны,
ў рубільнік індустрыі
ўключана сённяя.
Апошні завулак.
Павеяла дымам,
пульсуе агнямі
завод
маладымі.

Адвозяць, прывозяць
рабочых трамваі...
портфэль каля боку
лагодна трымаю.
Твайму, ваянком,
падарунку я рады:
ён месца аховы
конспэктаў, дакладаў.
Няхай стараваты,—
я ім не пагрэбаў.
У нашай будоўлі,
і мне ён патрэбен.
Ён разам са мною—
да новых трофэй.
Ты сябра сягонья,
мой стары портфэль.

гор. Менск, 1930 г.

ДАУНЕЙШАЕ

Гулка ў лесе
крычала сава..
Ціха ўздрыгнулі
ля рэчкі асокі.
Месяц купае
свой твар бледнавокі;
шэпчацца ціха
ля бору трава..
Ціш-ш-а-..
ой, ціш-ша!..
— Янка... то ты?—
Я, дарагі мой!..
— Ну, стань тут,
са мною:
сёння на вёсцы
пань-палякі.
Нашы схаваліся
там, за гарою,
бачыш?
Ці бачыш?!
вёска гарыць!..—

... Полюмя
вобліскі сыпле па полію,
вайцамі скача
па жытніх застрэхах...
Толькі засмужаны
шызы таполю,
з гора прыжмурыў
лісьцьвяныя векі.
Крыкі ля хатак,
стогны... і энкі...
Янка!..
Сымоне!..
чуеш ты, бачыш?!
Бедныя вёскі... бедныя маткі,
бедныя,
бедныя,
бедныя людзі.
Маеш вінтоўку?
Ці маеш зарады?!
Бах... зьвяк!..
бах... бах-х.
пок... пок...
дзынь... дзынь...
Янка?!
патрон ужо толькі адзін.
Янка, даруй!
Бывай, белы сьвет!..
І Янка патрон
скарыстаў на сабе...

Гулка ў лесе
крычала сава...
Ціха ўздрыгнулі
ля рэчкі асокі.
І ў кашлатых
сасён галавах
месяц купае
свой твар бледнавокі...
Шэпчацца ціха
ля бору трава...

г. Полацак, 1928 г.

ПАРАДНЫ МАРШ

Ці ў бойках нам
Заплакаць і сагнуцца,
Каму прысьніцца
гэтае, каму?!

Мы полымя
у бурах рэволюцый
і мы сыны
узнесеных комун.

Над рыштаваньнямі
грымелі навальніцы,
над рыштаваньнямі
хадзіла часам сьмерць...

Ці з нас хто лёг
пакорліва і ніцма?

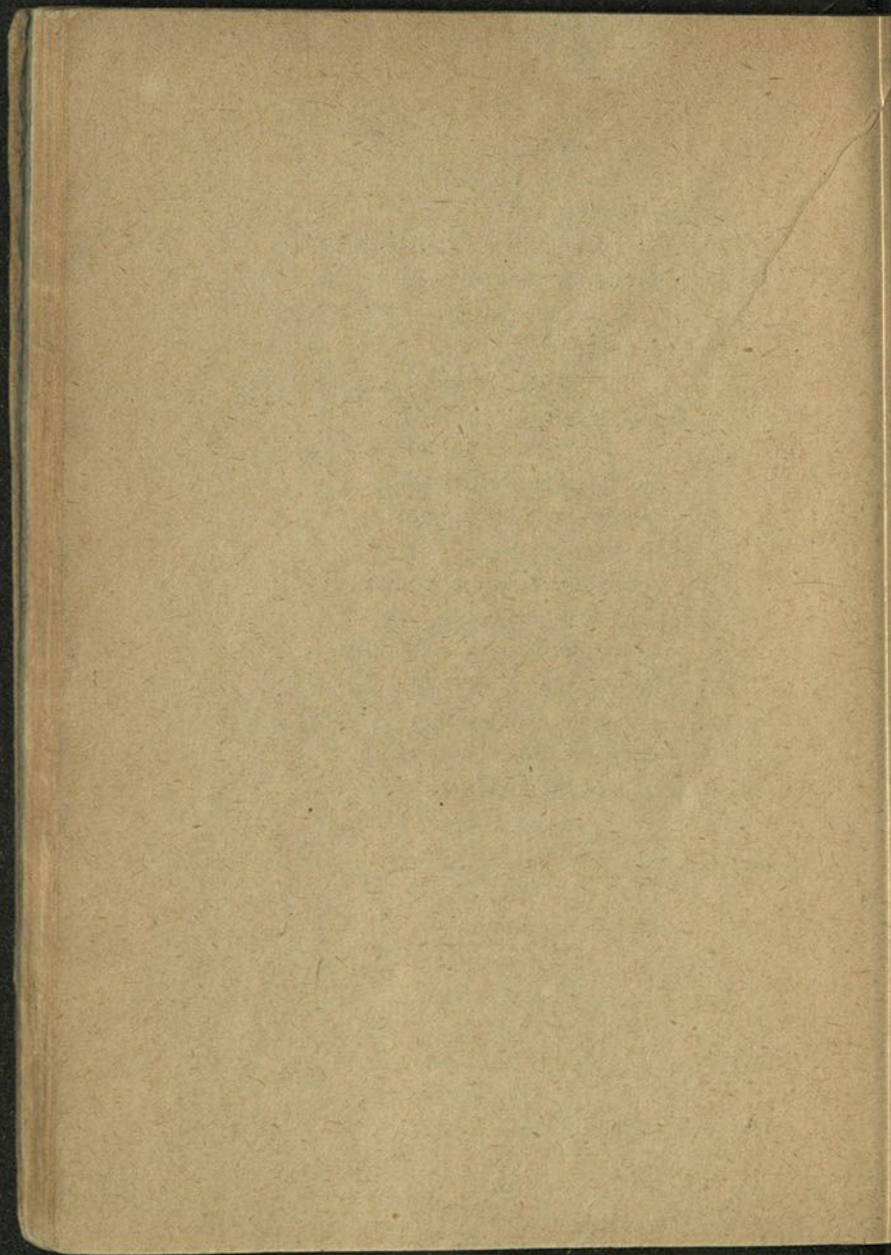
Ці хто стаміўся
працаю цяпер?

Завуць гады
на сьмелы, пэўны крок,

Мы штурмамі гудкоў
краіну перастроім.

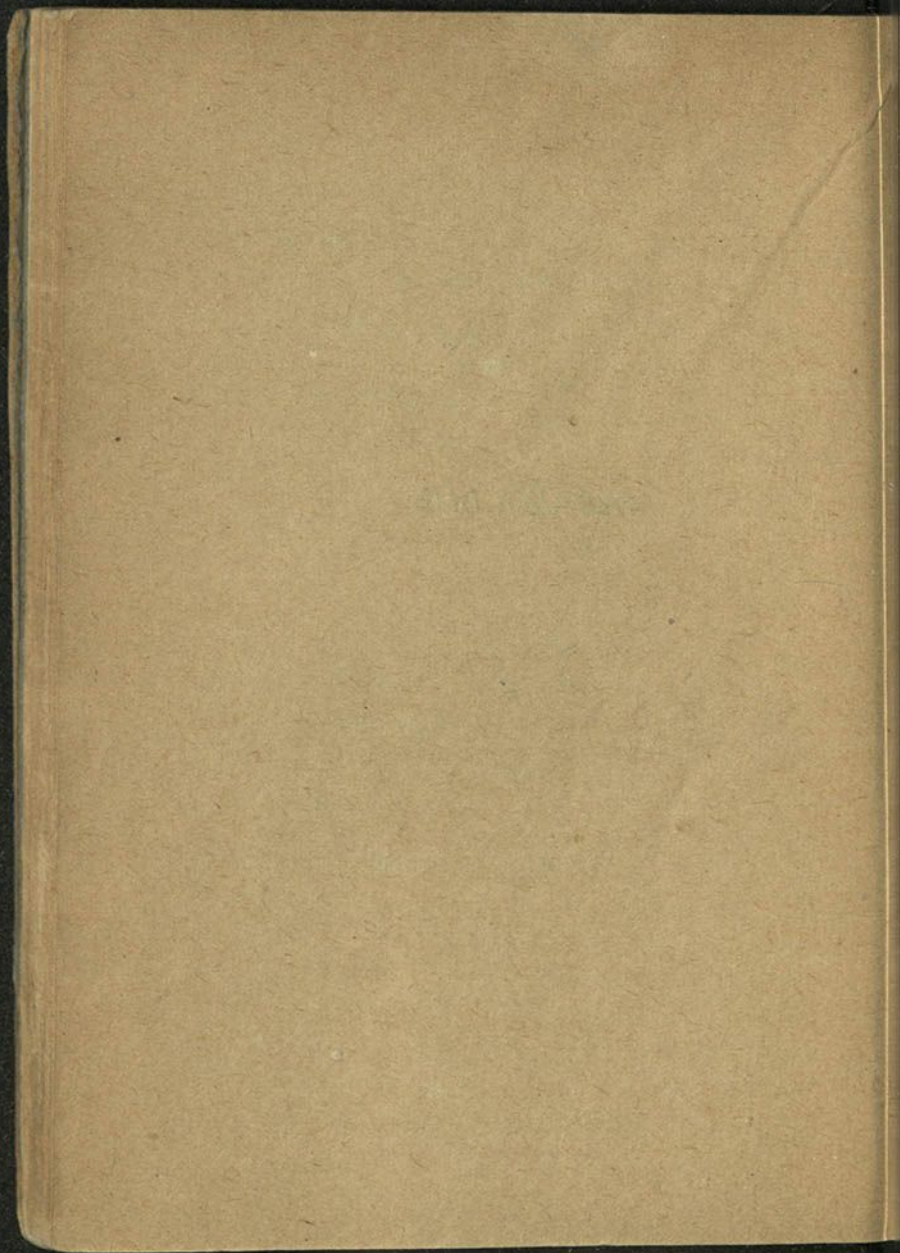
І свой апошні
камень і парог
пяройдзем мы
надзейным строем.
Над краем новыя
пажары заняліся,
мы сэрцамі
пажары запалілі..
І мы змагаемся,
і гэтым ганарымся,
што першымі жыцьцё
комуне падарылі.
Мы знаем:
стрэнем маршы сонца
і жах вайны
бязьлітасна прагонім.
Няхай наш Май
вядзе бясконца
сусьветнай
арміі колёны.

г. Менск.

МАЛАДОСЬЦЬ

НАПЕРАД МАЛАДЫХ

Гады радзілі буры.
У стэп, у веліч гор
Хадзілі мы на штурмы
пад песенны віхор.

У золаках паўночы
ярчэй гараць агні.
А мы ўсё крочым, крочым
бяз меж і без граніц.

Мы ўсё падаравалі
за мэту за адну.
Гісторыі скрыжалі
пра гэта памянуць.

Грымелі навальніцы—
— у бойках юны полк.
Мы не палеглі ніцам,
мой любы комсамол.

і калі клічуць буры,
калі завуць гады,
— Наперад ўсе, на штурмы,
Наперад маладых!

А там, у сіні вечар,
дзе сьнег ў абоймах зор,
— завееныя клеці
чакаюць нас даўно.

Стаяць бабулі-хаты,
а золь імжыць, імжыць.
І быццам з па-за кратаў
ня выйдуць з-за мяжы.

Там клічуць, клічуць стрэхі
бязьмежжамі дарог...
Таварышы, па цэху,
на межы у палёх!

А заўтра рана, рана
заводы на хаду.
Наказ нам адвітальны
гудкамі пададуць.

Бо калі клічуць буры,
калі завуць гады—
— Наперад ўсе на штурмы!
Наперад маладых!

ЧЫРВОНАЙ ЗЬМЕНЕ

Ты, між юнацкіх дум і хваль,—
Маяк над горадам і вёскай,
І кожнай літарай каваль
У нашай кузьні комсамольскай.

Ты агітатарам стаіш,
Куеш для будучыні рэйкі.
Па шпальтах літараў тваіх
Прышоў я ўчора у ячэйку.

І вось цяпер ў фабрычны клюб
Пачуць таварыша такога—
Бягу і радасна лаўлю
Тваё адточанае слова.

Ты мне гаворыш пра Парыж,
Шанхай, пра Лёндан, пра Канаду,
— Там комсамол душой гарыць
Купіць жыццё на барыкадах.

— А ў нас зусім другое тут,—
На бой з адвечнаю палоскай
Падкі юнацкія ідуць
Шарэнгай стройнаю на вёску.

Люблю з табой сядзець удвох,
Тады—прытульны сьцены хаты.
Ты мне гаворыш пра братаў,
Якіх укінулі за краты.

І помстай сэрца загарыць,
І рукі просяцца ў атаку,—
Як твой радок-кавалерыст
Лепш пікі кбле бюрократаў.

Ты, між юнацкіх дум і хваль,—
Маяк над горадам і вёскай
І кожнай літарай-каваль
У нашай кузьні комсамольскай.

Менск, 1930 г.

КОМСАМОЛЬЦАМ

Таварышы!

хай сонца на месцы
стане,—

поўныя грудзі
мы ім напоім!..

На вуліцу—

полымя нашых
жаданьяў,

вышэй пачуцьці,—

настрой барацьбою.

Бачыш?..

ворага

за якіянам?!

на баявы спуск

пакладзены пальцы...

Гэй, комсамол!

дазорамі станем

на барыкадах сусьвету

змаганца,

Першымі у бойку
выйдзем на вуліцы,
выйдзем упарта,
выйдзем нястомна!..

Мы—маладыя,
як рэволюцыя,
поўны агню,
як калёныя домны.

Пойдзем нястрыманаю
ўсе паводкай,
моцныя духам,
як пяцігодка.

Вочы на Захад!
Захад гарыць!..

Бачыш?—
агні ліюцца!

Там у пажарах
рабочай крыві
новыя дні
куюцца.

На кожным завулку—
сьмерці зьніч
ходзіць,
гуляе брукам...

Цераз равы
і драты граніц—
Давай, комсамольцы,
рукі!..

Я знаю:

такую мы сілу

нясем,

што задрыжыць

плянэта.

Будзем

упарта змагацца ўсе

за

пяцігодку сьвету!..

Менск, 1930 г.

ТАВАРЫШУ .

Памяці Паўлюка Труса

Смутац нясьлі мы
жалобнымі маршамі.
Навошта-ж
апошняя ростань наладжана?
Слова на сьмерць
дарагому таварышу
— сьлязой перамыта
і скрухаю зважана.
Законы суровы.
Мы-ж чым нагршылі?
Чаму гэтак рана
сьціскаюцца векі?
Кожны дзень
сэрца
мяняе машына,
— толькі
адно
ў чалавека.
Далёкага
сёньня
сады не пасьпелі,

я краску у садзе
адну сьмерць украла...

Здаецца ўсё тыя агні,
што гарэлі,

Ды звонкае песьні
на фронце ня стала.

Мне крыўдна,
што моладасьць
кінула сілы.

Жывога хачу зноў,
такога, як ты.

Як буйнымі ветрамі
песьня насіла

з мулярам цэглу
па ўсходнях крутых.

Так.

Майстры ня стала.

Ня быць недапетаі
той песьні, што высіла
ўзьлёт галавы:

Хай муза замоўкла
у сэрцы поэты,

муза іграе
ў турбінах жывых:

Памяць, пастой!
ня трывож больш,
ня кратай:—

— (плыве дамавіна
з апошнім вянком)

балючая ростань
з таварышам, братам,
балюча да сьмерці
з поэтам-байцом.
Бывай назаўсёды!
Астатні раз
глянуў.
Табе ужо разам
з жывымі ня быць,
А песьні стаць вартавымі,
як раней,
на вежах—
няскончанай барацьбы.

1929.

Мешек.

НА ВУЧОБУ

Плывуць па пэроне—
апошнія зовы..
Бывай!.. не запомніш мяне?!
І ружовасьць на шчоках
І з сэрца здаровы
вяснянкамі коціцца сьмех..
Ах колькі дарог!
і якія прамыя.
Ідзі толькі сьмела,
ідзі не глядзі!..
Там вербы—
у сінюю ноч,—залатыя
фабрычным падмосткам
трымаюць агні.
Ля іх буду я,
і яна пэўна будзе:
А покуль за кніжку,
за лекцыю сядзь.
Няхай словам сталі
Гартуюцца грудзі,
хай Ленінам, Марксам кіпіць галава.

1964 К

1994 г.

Ці чуеш,
ці бачыш у садзе вішнёвым
пра новае Заўтра іграе оркестр,
Пайду бяг сумнення
к дарогам я новым,
пайду... і чакаю цябе.
Ты прыдзеш, я знаю,
дарогі ня здрадзяць,
ты прыдзеш?!
я ведаю добра цябе...
І тут твой задорны
ў фабрычных фасадах
гарохам рассыплецца сьмех...

Полацак, жнівень, 1928 г.

ЦАНА 85 нап.

8000000027 1989

